

PÄRITOLURIIK JA TURVALINE KOLMAS RIIK

COI OTSINGU KÄSIRAAMAT

See käsiraamat on välja töötatud Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (International Organization for Migration, IOM) Eesti esinduse projekti “Varjupaigaprotsessi osapoolte pädevuse tõstmine: menetlustoimingutest kultuurilise orientatsioonini” raames. Projekti kaasrahastab Euroopa Liit Euroopa Pagulasfondi kaudu ja Eesti Vabariigi Siseministeerium.

Käsiraamatus esitatud arvamused ei väljenda organisatsiooni ega rahastajate seisukohti. Siinne materjal tugineb rahvusvahelistele standarditele ja dokumentidele. Käsiraamatu koostamises osalesid Eesti Politsei- ja Piirivalveamet (PPA), Eesti Siseministeerium, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) ning PPA kodakondsus- ja migratsiooniosakonna staatuse määratlemise büroo rahvusvahelise kaitse talituse peaspetsialist Anneli Viks.

IOM on pühendunud põhimõttele, et inimlik ja organiseeritud ränne on kasulik nii migrantidele kui ka ühiskonnale. IOM teeb oma partneritega koostööd selle nimel, et aidata toime tulla kasvavate nõuetega migratsiooni juhtimisel ja suurendada rändeteabe levikut, edendades migratsiooni kaudu sotsiaalset ja majanduslikku arengut ning kaitstes migrantide inimväärikust ja heaolu.

Väljaandja:
Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM)
Ahtri 12
10151 Tallinn, Eesti
tel: 611 6088
faks: 611 6089
e-post: iomtallinn@iom.int
internet: www.iom.ee

Kujundus: Factory Advertising OÜ

©2012 Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM)
Kõik õigused kaitstud. Trükise ühtki osa ei tohi reprodutseerida, talletada otsingusüsteemis ega edastada mitte mingil kujul ega mitte mingite vahenditega, ei elektrooniliselt, mehhaaniliselt, kopeerides, salvestades ega muul viisil ilma kirjastaja eelneva kirjaliku nõusolekuta.

Politsei- ja Piirivalveamet

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

IOM • OIM

UNHCR
The UN
Refugee Agency

Sisukord

Sissejuhatus	5
Pagulasseisundi määratlemise aluspõhimõtted	6
Turvaline päritoluriik	7
Turvaline kolmas riik	9
COI uurimise tsükkel.....	11
COI standardid	12
COI peab olema asjakohane	12
COI peab pärinema avalikult kättesaadavast allikast	12
COI peab pärinema usaldusväärsest ja tasakaalustatud allikast	12
Peamised allikatüübid	14
Võimalikud probleemid COI otsimisel.....	16
COI peab sisaldama tõeseid ja ajakohaseid andmeid	17
COI peab olema läbipaistev ja tagantjärele tuvastatav	17
Uurimisküsimuste püstitamine	18
Küsimuste kategooriad	18
COId käsitlevate uurimisküsimuste püstitamise põhimõtted	19
Päritoluriigi seadus teoorias ja tegelikkuses.....	19
Valitsusväline tagakiusamine	20
Riiklik kaitse	20
Sooline tagakiusamine	22
Riigisisese ümberasumise võimalus	24
Sobivate otsingusõnade leidmine	27
Peamised allikad	29
Uurimistulemuste ja allikate esitamine otsuses	31
Teabe tuvastatavus tagantjärele	32
Allikate esitus	33
Lisateave	34

Sissejuhatus

“Päritoluriigi informatsioon” (ingl Country of Origin Information, COI) on termin, mida kasutatakse rahvusvahelise kaitse menetluses, et uurida rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate päritoluriikide ja/või kolmandate riikide poliitilist, õiguslikku, kultuurilist, majanduslikku, sotsiaalset ja inimõiguste olukorda. Ametnikud, kes tegelevad varjupaigamenetlusega, on kohustatud otsima COId ja tegema analüüse tehtavate varjupaiga andmise otsuste põhistamiseks. COI on rahvusvahelise kaitse andmise otsuse langetamisel ülimalt vajalik ja oluline, sest see pakub objektiivseid tõendeid, mis toetavad isiku subjektiivset tagakiusukartust. Teave päritoluriigi/viimati viibitud kolmanda riigi olukorrast on osa objektiivsest tõendusmaterjalist. See teave aitab hinnata inimese tunnistuste usaldusväärsust ning kaalutleda, kas antud riik on isikule turvaline või mitte. Hindamisel tuginetakse põhjalikele kaalutlustele, faktidele ja intervjuerija oskusele teha asjakohaseid järeldusi.

COI otsing moodustab varjupaigamenetlusest ainult ühe etapi. Peale selle tuleb ametnikul menetleda isiku ütlusi, tõendavaid dokumente ning analüüsida õigusakte ja kaasuse seost sellega. Mitmes Euroopa riigis otsib COId menetlejate päringu põhjal selleks ettenähtud üksus. Et Eestis on varjupaigataotlejate arv väike, ei ole siin eraldi COI uuringu üksust veel loodud.

Loodame, et see käsiraamat annab Eesti ametnikele esmased teadmised COI otsingust, näitab selle olulisust varjupaiga andmise või mitteandmise otsuse langetamisel ning lihtsustab menetlustoiminguid.

Pagulasseisundi määratlemise aluspõhimõtted

Tulenevalt pagulase mõiste määratlusest 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonis ja 1967. aasta New Yorgi pagulasseisundi protokollis peavad riigid kindlaks tegema, kas rahvusvahelise kaitse taotluses esitatud tagakiusukartus on põhjendatud, s.o kas see tugineb piisavalt faktidele ja olemasolevatele tõenditele. Kaitse andmise või sellest keeldumise otsuse vastuvõtmisel on peamiseks kaalutluseks taotleja tunnistus, kuid seda ei saa vaadelda abstraktselt, vaid tema taustolukorras. Seepärast kasutatakse varjupaigamenetluses põhjendatud tagakiusukartuse või tagasisaatmise võimalikkuse kindlakstegemisel COI otsingut.

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse (VRKS) § 4 lg 1 järgi on pagulane:

“välismaalane, kes põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise pärast viibib väljaspool päritoluriiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada nimetatud riigilt kaitset ning kelle suhtes ei esine pagulasena tunnustamist välistavat asjaolu.”

Isegi kui isik ei vasta pagulase kriteeriumitele, on tal siiski võimalik saada Eesti riigilt täiendavat kaitset. See on sätestatud VRKSi § 4 lg-s 3:

“Täiendava kaitse saaja on välismaalane, kes ei kvalifitseeru pagulaseks ja kelle suhtes ei esine täiendava kaitse andmist välistavat asjaolu ja kelle suhtes on alust arvata, et tema Eestist tagasi- või väljasaatmine päritoluriiki võib talle nimetatud riigis kaasa tuua tõsise ohu, sealhulgas:

- 1) talle surmanuhtluse kohaldamise või täideviimise või
- 2) tema piinamise või tema suhtes ebainimlike või inimväärikut alandavate kohtlemis- või karistamisviiside kasutamise või
- 3) konkreetselt tema või üldse tsiviilisikute elu ohtu sattumise või tema või tsiviilisikute kallal vägivalda rakendamise rahvusvahelise või riigisisese relvakonfliktide tõttu.”

Rahvusvahelise kaitse aluseks on välja- või tagasisaatmise lubamatus (pr principe de non-refoulement), mis ei lase kaitsetvajavaks tunnistanud inimest saata tagasi tema päritoluriiki. See põhimõte on kirjas Genfi pagulasseisundi konventsiooni artiklis 33:

“1. Osalisriik ei saada varjupaigataotlejat oma territooriumilt mis tahes viisil välja ega tagasi (refouler) selle territooriumi piiridele, kus tema elu või vabadus on ohus mingisse rassi, rahvusesse või usku või sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu.

2. Sätet ei kohaldata varjupaigataotlejale, kelle suhtes on põhjendatud kartus, et ta võib asetada ohtu asukohariigi julgeoleku või kes on kohtuotsuse alusel mõistetud süüdi eriti raskes kuriteos ja on seetõttu ühiskonnaohtlik.”

Välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtet kohaldatakse olenemata rahvusvahelise kaitse andmise otsusest. Senikaua, kuni varjupaigataotluse kohta ei ole lõplikku otsust vastu võetud, on taotlejal õigus viibida asukohariigis, et vältida vastuolu välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega.

Turvaline päritoluriik

VRKSi § 8 lg-s 1 määratletakse, et päritoluriik on kas kodakondsusjärgne riik või endine asukohariik.

VRKSi § 8 lg 3 järgi on **turvaline päritoluriik** selline, kus taotlejat **ei ähvarda tagakius** ega **tõsine oht**. Turvalisuse määratlemisel peavad liikmesriigid pidama silmas asjaomase kolmanda riigi õiguslikku olukorda, seaduste rakendamist ja üldisi poliitilisi asjaolusid.

VRKSi § 9 lg-s 4 sätestatakse:

“Turvalise päritoluriigi määratlemisel arvestatakse ja hinnatakse järgmisi asjaolusid:

millises ulatuses on riigis õigusaktidega ja nende kohaldamise viisiga tagatud isikute kaitse tagakiusamise ja väärkohtlemise eest, Genfi konventsioonis sätestatud välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõte ning nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteem;

kas riik on ühinenud peamiste inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktidega ja üldjuhul järgib neid.”

VRKSi § 9 lg 5 järgi võib konkreetse varjupaigataotleja suhtes pidada asukohariiki turvaliseks päritoluriigiks ka juhul, **kui ta ei ole esitanud mõjuvaid põhjendusi selle kohta**, miks ei saa riiki tema seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks, kui varjupaigataotlejal on **selle riigi kodakondsus** või kui ta **elas kodakondsuseta isikuna viimati selles riigis**. Sealjuures on varjupaigataotlejal kohustus esitada usutavad põhjendused. Sellest hoolimata tuleb turvalise päritoluriigi määratlemisel arvestada ja hinnata VRKSi § 9 lg-s 4 kirjeldatud asjaolusid.

VRKSi §s 19 on kirjas tagakiusamise või tõsise ohu tuvastamise alused, millest tuleb lähtuda turvalise päritoluriigi hindamisel. Pidage silmas, et tagakiusamise ja tõsise ohu tuvastamise aluste loetelu ei ole seaduses ammendav, vaid annab pigem suuniseid. Kui ilmneb, et taotleja päritoluriik on tema suhtes turvaline, tehakse kooskõlas VRKSi § 21 lg 1 p-ga 4 **tagasilükkamise otsus**. See säte on turvalise

päritoluriigi põhjendust kasutades tagasilükkamise otsuse õiguslik alus. Otsuse kohaselt saadetakse isik tagasi turvalisse päritoluriiki.

Rahvusvahelise kaitse taotlejalt eeldatakse, et ta esitab teavet oma päritoluriigi ja -piirkonna üldise olukorra – nt geograafia, topograafia, tegeliku kultuuri ja ajaloo – kohta ning annab ühtlasi taustandmeid poliitilise, usu- või rahvusrühma kohta, millesse ta väidab end kuuluvat. Taotleja ei pea siiski tõestama kõiki oma juhtumiga seotud fakte. Kui taotleja üldine usaldusväarsus menetlejat rahuldab, soovitatatakse ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) käsiraamatus “Pagulasseisundi menetlus ja kriteeriumid” (2007) otsuse vastuvõtjatel tõlgendada kahtlused taotleja kasuks. Käsiraamatu punkti 196 järgi

“lasub üldise õiguspõhimõtte järgi tõendamiskohustus avalduse esitajal. Kuid sageli võib olla nii, et taotleja ei suuda oma väiteid dokumentaalsete või muude tõenditega toetada. Olukord, mil taotleja saab kõiki oma väiteid tõendada, on pigem erand kui reegel. Enamasti on tagakiusu eest põgenenud isikul kaasas ainult kõige hädatarvilikum ja sageli ei ole tal isegi isikutunnistust. Seepärast on tähtsate asjaolude tuvastamine ja hindamine nii taotleja kui ka uurija kohustus, kuigi põhimõtteliselt lasub tõendamiskohustus taotlejal. Mõnikord tõesti jääb uurija ülesandeks kasutada kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid taotluse toetuseks vajalike tõendite hankimiseks. Kuid iseseisev uurimine ei tarvitse alati olla edukas, sest mõnda taotleja väidet ei saagi kontrollida. Kui taotleja seletus näib siiski olevat usutav ja miski ei tõenda vastupidist, siis tuleb kahtluse korral juhtum lahendada tema kasuks”.

Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 2004/83/EÜ artikli 3 lg-s 5 nähakse ette, et olukorras, kus taotleja väidete aspekte ei toeta dokumentaalsed või muud tõendid, ei vaja need aspektid kinnitamist juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) taotleja on teinud oma taotluse põhjendamiseks tõsiseid jõupingutusi;
- b) esitatud on kõik taotleja käsutuses olevad asjaomased elemendid ja antud rahuldav selgitus muude asjaomaste elementide võimaliku puudumise kohta;
- c) taotleja väited on osutunud sidusateks ja usutavateks ning need ei ole vastuolus taotleja juhtumiga seotud olemasoleva konkreetse ja üldise teabega;
- d) taotleja on taotlenud rahvusvahelist kaitset nii vara kui võimalik, välja arvatud juhul, kui ta suudab esitada hea põhjuse, miks ta ei ole seda teinud;
- e) taotleja üldine usaldusväarsus on kindlaks tehtud.

Turvaline kolmas riik

Siinses materjalis esitatud COI otsimise juhtnööridest tuleb lähtuda ka siis, kui tehakse kindlaks, kas taotleja saabus Eestisse **turvalise kolmanda riigi** kaudu. VRKSi § 8 lg 2 kohaselt peetakse turvaliseks kolmandaks riigiks riiki, kus on tagatud järgmised põhimõtted:

- välismaalase **elu ja vabadus ei ole tema rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu ohus**;
- **austatakse välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtet** vastavalt 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonile ja 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi pagulasseisundi protokollile;
- **järgitakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata välismaalane tagasi juhul, kui teda ähvardab piinamine või muu julm, ebainimlik või inimväärikut alandav kohtlemine**;
- välismaalasel on **võimalus taotleda pagulasseisundit ning saada pagulasena tunnustamise korral** Genfi konventsiooni alusel kaitset.

Kui taotleja saabus Eestisse riigi kaudu, mida võib pidada turvaliseks kolmandaks riigiks, lükatakse varjupaigataotlus VRKSi § 21 lõike 1 punkti 2 alusel tagasi. Varjupaigamenetlus peab välispiiril toimuma 48 tunni jooksul, sest juhul, kui ilmneb varjupaigataotluse tagasilükkamise alus, on võimalik saata isik kohe tagasi riiki, mille kaudu ta Eestisse saabus. Kui isikut on vaja kinni pidada kauem, tuleb taotleda halduskohtu luba (VRKSi § 15 lg 6). Iga varjupaigataotleja suhtes tuleb iga kord teha eraldi otsus selle kohta, kas konkreetset kolmandat riiki saab pidada taotleja suhtes turvaliseks või mitte.

Varjupaigamenetlus on õige ja õiguspärane üksnes juhul, kui on lähtutud haldusmenetluse seaduses ja VRKSiis sätestatud normidest, sealhulgas selgitatud välja üksnes menetluse jaoks olulise tähtsusega asjaolud ning võetud aluseks tõendamiskoormise õige jagunemine taotleja ja haldusorgani vahel (vt eelmine peatükk). Menetluse käigus välja selgitatud õiguslikud ja faktilised alused tuleb nimetada ka haldusaktis.

VRKSi § 9 lg-s 1 sätestatakse: “Turvalise kolmanda riigi määratlemisel **arvestatakse ja hinnatakse, kas varjupaigataotlejal on selle riigiga side, mille alusel on võimalik veenduda, et varjupaigataotlejal on mõistlik sellesse riiki elama asuda**. Turvalise kolmanda riigi turvalisuse hindamisel antakse varjupaigataotlejale võimalus esitada põhjendusi, miks seda riiki ei saa pidada turvaliseks kolmandaks riigiks.” Seejuures on “mõistlik” õigusmõiste, mis tuleb iga taotleja puhul eraldi lahti mõtestada. Elama asumise mõistlikkuse hindamisel võib arvestada elamisloa kehtivusaega, perekonna

asukohta, elatise teenimise tegelikke võimalusi, mõnel juhul võib-olla ka arstiabi kättesaadavust jmt aspekte. Andmeid kogudes hinnatakse kõiki olulisi asjaolusid ning ühelgi tõendil pole ette kindlaks määratud jõudu.

Kui taotleja ei põhjenda usutavalt, miks ei saa käsitada konkreetset kolmandat riiki tema suhtes turvalisena, tuleb nimetatu välja tuua ka varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuses. Tähtis on tagada varjupaigataotlejale menetlusõigused, sealhulgas ärakuulamisõigus ning arvamuse ja vastuväidete esitamise õigus.

VRKSi § 9 lg-s 6 nähakse ette, et turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi määratleb Politsei- ja Piirivalveamet.

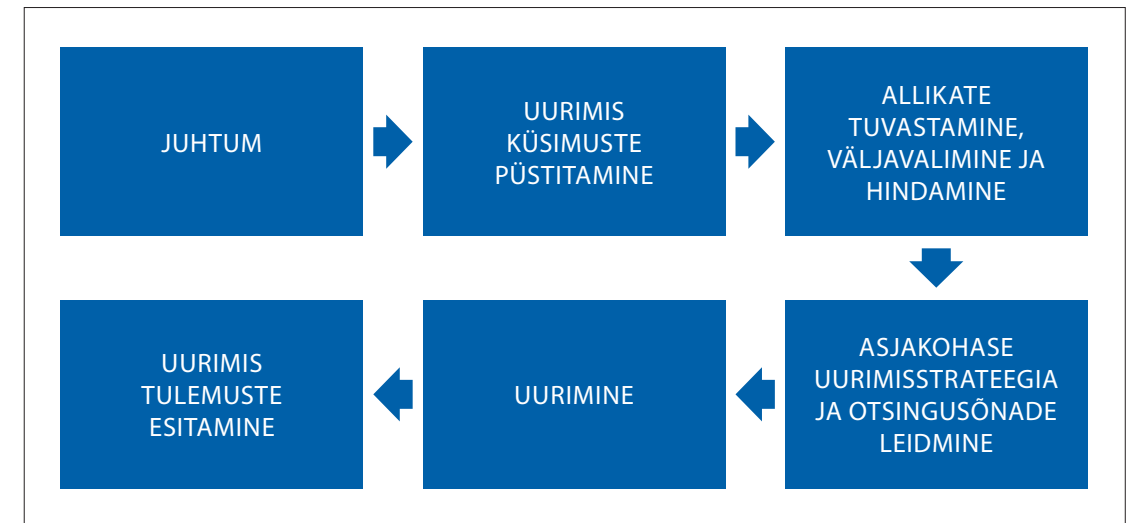
Turvalise päritoluriigi või turvalise kolmanda riigi määratlemisel on väga tähtis teada, kuidas COId otsida.

COI otsing aitab:

- 1) valmistuda intervjuuks ja vähendada taotlejaga suhtlemise probleeme;
- 2) leida teavet, mis on abiks taotleja väidete usaldusväärsuse selgitamisel;
- 3) hinnata, kas subjektiivset tagakiusukartust saab pidada objektiivselt põhjendatuks, leida tõendeid selle kohta, kas inimõiguste rikkumine taotleja päritoluriigis kujutab endast mõnd pagulasseisundi konventsioonis sätestatud välja- või tagasisaatmise lubamatuse alust, ning selgitada välja, mis võib juhtuda, kui taotleja sellesse riiki tagasi pöördub.

COI otsing aitab teha õiguspärase otsuse!

COI uurimise tsükkel

Varjupaigamenetluses tuleb COI otsimisel läbida mitu etappi.

- 1) Taotleja taotluse hindamiseks tuleb sõnastada vajaliku olulise teabeni viivad uurimisküsimused. Mõnikord tuleb uurimise struktureerimiseks esitada hiljem lisaküsimusi või vaadata algsed küsimused uurimise käigus uuesti läbi.
- 2) Uurimiseks tuleb tuvastada ja välja valida allikad ning neid hinnata, et saada usaldusväärset ja tasakaalustatud teavet.
- 3) Eduka uurimise eelduseks on sobiva uurimisstrateegia valimine, hea interneti kasutamise ja inglise keele oskus. Esmatähtis on leida asjakohased otsingusõnad.
- 4) Uurimise käigus tuleb tulemusi pidevalt hinnata ja kontrollida.
- 5) Pärast uurimise lõpetamist tuleb esitada tulemused läbipaistval, hästi liigendatud ja objektiivsel viisil.

Kõikides uurimistsükli etappides tuleb täita COI otsimise protseduurinorme.

- COI kogujad peavad kaitsma isikuandmeid ega tohi avaldada neid menetlusvälistele inimestele, eelkõige väidetavatele tagakiusajatele.
- COI on usaldusväärne ja tõene ainult juhul, kui uurimine ei ole mõjutatud emotsioonidest, isiklikest eelarvamustest, huvidest ega kallutatusest. Samuti tuleb uurimistulemused esitada neutraalselt, objektiivselt ja faktipõhiselt.

COI standardid

Et COId saaks kasutada objektiivse tõendina, peab see:

- olema taotleja suhtes asjakohane;
- pärinema avalikult kättesaadavast allikast;
- pärinema usaldusväärsest ja tasakaalustatud allikast;
- sisaldama tõeseid ja ajakohaseid andmeid;
- olema läbipaistev ja tagantjärele tuvastatav (st varustatud täielike allikaviidetega).

Kindlasti sõltub kõikide nende kriteeriumide tähtsuse aste teemast ja küsimusest, millele vastust otsitakse. Kui mõni kriteeriumidest ei ole täidetud, ei tähenda see kohe seda, et leitud teavet ei saa kasutada.

COI olema asjakohane

COI otsimisel on esimeseks ja tähtsaimaks kaalutluseks selle asjakohasus. Kui teave ei ole uurimise seisukohast asjakohane ja seda ei saa rahvusvahelise kaitse andmise menetluses kasutada, tuleb see välja jätta. Et teha kindlaks, kas tegemist on tagakiusamisjuhtumiga, tuleb rahvusvahelise kaitse andmise määratluste järgi hinnata, kas isik või inimrühm võib olla potentsiaalne tagakiusamise ohver.

COI peab pärinema avalikult kättesaadavast allikast

COI peab olema võrdselt kättesaadav kõigile asutustele, kes teevad otsuseid varjupaiga andmise kohta, samuti kõikidele asüülitaotlejate õigusnõustajatele.

Kui teabe avaldamist üldises avalikus infosüsteemis ei peeta poliitilistel põhjustel või autori, allika või rahvusvahelise kaitse taotleja turvalisust silmas pidades võimalikuks, tuleb hoolitseda selle eest, et kõigil kaitse andmise menetluse osalistel oleks juurdepääs kogu teabele.

COI peab pärinema usaldusväärsest ja tasakaalustatud allikast

COI uurimisel on üks põhioskusi allikate tundmine. Uurijad peavad arvestama allikate võimaliku kallutatusega. Ükski allikas ei anna terviklikku ja täiesti objektiivset teavet, sest esitatavate andmete maht ja kese on mõjutatud nende volitustest ja ülesandest.

COI kogumisel tuleb teha vahet infol ja allikal. Allikas on isik või asutus, kes pakub infot. Võimalikult palju tuleks kasutada infot, mis pärineb **esmasest allikast** (isik ja asutus, kes oli konkreetse sündmuse või faktiga otseselt ja lähedalt seotud) või **esialgselt allikast** (isik või asutus, kes on sündmuse või fakti esimest korda dokumenteerinud). Internet ja andmebaasid ei ole allikad. Näiteks ecoi.net on infokogum, kust võib aga leida erinevaid allikaid.

Põhjalikult kaalumata ei tohi ühtki allikat välistada. Isegi kui mõni allikas võib anda mõne valdkonna kohta ebatäpset ja erapoolikut teavet, võib ta pakkuda teise valdkonna kohta objektiivseid ja õigeid andmeid. Kui samale tulemusele viib rohkem kui üks allikas, lisab see väitele kaalu. Siiski võib juhtuda, et mitu allikat kinnitab sama väärteavet, seepärast tuleb iga allika usaldusväärsest alati kaaluda.

Näide. Partei ajaleht annab õiget teavet küsimustele “Kes on partei liider?” ja “Mis on partei ajalehe nimi?”, küll aga võib vastus küsimusele “Kas partei on rikkunud inimõigusi?” olla kallutatud.

Allikaid ei ole võimalik tähtsuse järgi eristada, sest erineva teabe jaoks on eri allikad. Kõiki allikaid tuleb info leidmisel igal juhul kriitiliselt hinnata.

Kui teavet on hulgaliselt, valige endale vajalikud andmed allikate usaldusväärse ja maine põhjal.

Et saada olukorrast terviklik ja tasakaalustatud pilt, tuleb teavet hankida eri liiki allikatest (nt ÜROst, riiklikest asutustest, inimõigustega tegelevate vabauhendustest ja meediast).

Allika sõltumatuse ja erapooletuse üle võib otsustada üksnes mitme kriteeriumi koondalusel:

- poliitiline ja ideoloogiline kontekst, milles allika autor tegutseb,
- autori volitused,
- materjali koostamise eesmärk,
- rahastus,
- avaldaja ja omanik,
- stiil,
- aruande tasakaalustatus ja erapooletus, nt kas selles kajastatakse erinevate konfliktipoolte – nii inimõiguste rikkumise toimepanijate kui ka selle tõttu kannatanute – käitumist.

Stiili puhul pange tähele,

- ega kirjutamise stiilis ei ole märgata kallutatust;
- ega see ei ole süüdistav või arvustav;
- kas süüd ei veeretata liialt ühe poole kaela;
- kas see vastab viisile, kuidas teised allikad olukorda kirjeldavad, või on ühe poole inimõiguste rikkumine jäänud mainimata või saanud vähem tähelepanu.

Teabe usaldusväärsust mõjutavad olulisel määral:

- uurimismetoodika, s.t kogumise viis,
- see, kas autor sai andmed esmasest või kaudsest allikast;
- andmete kogumise aeg.

Kui andmed põhinevad peamiselt viidetest ja tsitaatidel, on tõenäoliselt tegemist pigem kaudsete kui esmaste allikatega. Sel juhul peaksite oma kontrollimis- ja analüüsimistöö käigus kõiki tsitaate ja kokkuvõtteid esmasest allikast kontrollima. Kui tsitaadid on lünklikud, ebatäpsed või kontekstist välja rebitud, näitab see teie jaoks kontrollitava allika omadusi.

Alati tuleks kasutada esialgset allikat, et vältida liialdusi ja ringviitamist. Kui mõnes aruandes või artiklis viidatakse kaudsele allikale, tuleks üles otsida esialgne allikas.

Allika hindamisel tuleb arvesse võtta **institutsionaalset konteksti**, st jälgida, kas tegu on riikliku või valitsusvälise allikaga, näiteks kas vabaühenduse või inimõiguste seirega tegeleva asutuse aruandega või meediaväljaandega.

Peamised allikatüübid

Riikliku allika puhul pange tähele,

- kas tegu on asjaomase riigi valitsuse või välisriigi valitsuse allikaga;
- millised on selle valitsuse poliitilised huvid;
- milline on inimõiguste olukord selles riigis seni olnud.

Asjaomase riigi valitsuse esitatud teavet tuleb hoolikalt analüüsida. Aruandeid tuleb vaadelda laiemas poliitilises kontekstis: valitsused võivad püüda õigustada oma tegevust või jätta teatavad inimõiguste probleemid mainimata. Samal ajal võivad nad mõnda neist tunnistada, et vältida liigset kriitikat mõne teise probleemi aadressil.

Riikliku statistika kasutamisel peab olema ülimalt ettevaatlik ja võimaluse korral tuleb seda hoolikalt kontrollida.

Ärge unustage päritoluriigi inimõiguste olukorda kirjeldava aruande koostanud valitsuse sise- ja välispoliitilisi huve: oma rolli võivad etendada nii julgeoleku- ja kaubandushuvid kui ka diplomaatilised kaalutlused.

Vabaühenduste aruannete usaldusväärsust saab hinnata sõltuvalt vabaühenduse volitustest, aruande koostamise meetoditest ja sellest, kelle huvides vabaühendus tegutseb. Teatava rahvus-, usu- vm rühma huve esindavate vabaühenduste aruandeid on keerulisem hinnata kui nende omi, kes koostavad laiahaardelisi ja rohkearvulisi aruandeid mitmesuguste inimõiguste probleemide ja piirkondade kohta.

Inimõiguste monitooringuga tegelevate ametiasutuste aruannetel on see eelis, et neil on rahvusvaheline või piirkondlik mandaat, mis eeldab asjatundlikkust. Sellest hoolimata ei pruugi neil teinekord olla võimalik esmastele allikatele tuginevat uurin- gut kohe korraldada, vahel ei anta neile asjaomasesse riiki või piirkonda üldse sisse- pääsu. Sageli koguvad sellised asutused teavet konfidentsiaalselt.

Enamikku inimõiguste aruandeid ei koostata mitte üksnes andmete dokumentee- rimiseks, vaid selleks, et toetada rikkumiste lõpetamiseks ja kannatanute kaitseks rakendatavaid meetmeid. Mõni toetusorganisatsioon võib rikkumiste ulatuse ja tõsi- dusega liialdada, teine võib kasutada dramaatilist stiili, et tõsta esile tegutsemisvaja- dust (eriti juhul, kui ta on ise olukorrast otseselt mõjutatud). Oluline on hinnata, kas teave tugineb tuvastatavatele faktidele või on see saadud arvamuste ja muljete põhjal.

Meediaaruanded on tähtsad sündmuste kronoloogia koostamiseks. Päritoluriigi aja- kirjanduse eeliseks on paiknemine teabeallika lähedal või sündmuste tunnistamine oma silmaga. Teabe otsimisel on tähtis teada, kes on päritoluriigis avaldatava ajalehe kirjastaja ja rahastaja. Kui ajaleht on teile tundmatu, lugege läbi mitu selle artiklit ja juhtkirja, et jõuda selgusele, kelle seisukohta ta esindab.

Uurige ajakirjanduskatalooge, kust võite leida teavet otsitava ajalehe või ajakirja omanike ja poliitilise tausta kohta. Rahvusvaheline ajakirjandus võib olla kaugetes maades toimuvate sündmuste suhtes küll poliitiliselt vähem kallutatud, kuid nende kajastus on sageli ülimalt valikuline.

Arvamusartiklid ja ekspertarvamused on eriti head COI allikad. Nende puhul on mõnda asutust või eksperti peetud nii autoriteetseks, et ta on suuteline esitada arvamus, kuidas riigi olukord edasi areneb või kas teatavat inimest või inimrühma ähvardab tagasisaatmisel oht. Hinnake, kas esitatud arvamus ja arutluskäik tugineb faktidele. Seda on võimalik kontrollida näiteks teiste allikate faktidega võrreldes või uurides, kuidas teabe autor oma teadmisi kogus.

Allika hindamisel võtke arvesse ja kaaluge selle mitmesuguseid omadusi.

- **Kes on materjali koostanud ning avaldanud?**
- **Kas organisatsioonil on ametlik mandaat?**
- **Millist teavet materjal sisaldab?**
- **Kes on sihtrühm või auditoorium:** kas avalikkus, riikide valitsused, poliitika-kujundajad, sponsorid, inimõiguste aktivistid, ÜRO komisjonid, kohtud, otsustajad vm?
- **Mis on avaldamise eesmärk:** kas avalikkuse teavitamine, poliitika toetamine, inimõiguste edendamine, lobitöö tegemine konkreetse riigi valitsusametnike seas, vangide vabastamine, asüüliküsimuste üle otsustajate teavitamine, inimõiguslaste kogukonna teavitamine, aruande esitamine sponsoritele, raha kogumine vms?
- **Kes rahastab allikat:** kas eraisikud, teatud fondid, valitsus vm?
- **Kui suur on aruande maht:** millised riigid ja teemad on seal käsitletud, kui üksikasjalik see on (üldised väited, hinnangud, konkreetsete juhtumid) jne?
- **Millised on aruande koostamise meetodid:** kes on allikad (missioonid, intervjuud, pikaajaline kohapealne jälgimine, kaudsed allikad)? Kuidas teavet valiti ja kontrolliti? Kas allikas järgib konfidentsiaalsuse või läbipaistvuse põhimõtet? Milline on allika stiil?
- **Kui tihe on avaldamistsükkel:** kas kord aastas, kord kvartalis, uuendatakse vastavalt vajadusele? Kui ajakohane oli teave avaldamise hetkel?

Võimalikud probleemid COI otsimisel

Paljudel juhtudel tuleb teil seista silmitsi vastuolulise teabe, selle nappuse või kaheldavatest allikatest pärinevate andmetega. Vastuolulise teabe puhul tuleb hinnata selle kvaliteeti ja allikate tausta. Ärge kasutage teavet, mis on ilmselgelt väär. Teisalt ärge heitke teavet kõrvale ka pelgalt sellepärast, et peate allikat kaheldavaks.

Kui olete kasutanud allikat, mille teised kvaliteedikriteeriumid on täidetud, kuid mille objektiivsuse suhtes on teil kõhklused (nt viideteta ja faktivigadega materjalid, postiloenditesse saadetud kirjad, erapoolikud ja arvamusalised materjalid ning andmed, mille autori asjatundlikkus on kaheldav), tuleb selle teabe kallutatus otsuses eraldi ära märkida.

Kui teave mingi asjaolu kohta puudub, tuleb hinnata ja uurida konteksti. Näiteks kui soovite teada saada, kas kõnealune sündmus toimus, kuid selle kohta puudub

informatsioon, tuleks otsida teavet sarnaste sündmuste kohta selles piirkonnas. Kui üldiselt tavatsetakse seal sedalaadi sündmusi kajastada, siis võib olla tõenäoline, et väidetavat sündmust ei ole aset leidnud. Ent kui piirkonnas on meedia piiratud ja niisuguste sündmuste kohta palju teavet ei leia, siis võib otsitav sündmus olla jäänud kajastuseta. Kindlasti tuleks seda mõttekäiku otsuses kirjeldada ja lisada sellele nimekiri allikatest, kust teabe puudumist kontrolliti.

COI peab sisaldama tõeseid ja ajakohaseid andmeid

Andmete tõesust mõjutab allika usaldusväärsus ja eri allikatest saadud teabe võrdlemine. Kui esitatud andmed ei vasta tõele, ei ole kaalul mitte üksnes ametniku maine, vaid see võib tingida ka muidu põhjendatud kaitsetaotluse tagasilükkamise.

Andmete tõesus on seotud ka nende ajakohasusega. See ei tähenda, et mingist kuupäevast varasemaid aruandeid ei tohiks enam kasutada. Teabe ajakohasus sõltub konkreetse riigi olukorrast. Mõnikord võib kolm aastat vana aruanne või hinnang olla ikka veel tõene, teisel juhul aga võib eilne ajaleheartikkel olla täna toimunud sündmuste tõttu juba vananenud. Kõige tavalisem meetod andmete tõesuse tagamiseks on nende võrdlemine teiste allikatega.

COI peab olema läbipaistev ja tagantjärele tuvastatav

Tagantjärele tuvastatavus tähendab, et teabe esialgsele allikale peab olema hiljem võimalik ligi pääseda. Seepärast tuleb andmetele viidata läbipaistval meetodil, s.o märkida üles allikas, teabe saamise kuupäev ja internetiaadress. Kindlasti tuleb hoida lahus erinevatest allikatest leitud faktid ja arvamused.

COI uurimise tulemusi kajastava teksti stiil ja vorm peavad olema neutraalsed. Vältida tuleb eelarvamusi. Samuti tuleb hoolitseda selle eest, et esialgsete allikate esitatud mõtet parafraseerimise või tõlkimise käigus ei moonutataks. Otsuse juurde tuleb esialgsed allikad alati lisada, et oleks võimalik kontrollida ülevaate tõesust ja vajaduse korral leida üksikasjalikumaid andmeid. Täpsemalt vt peatükk “Uurimistulemuste ja allikate esitamine otsuses”, lk 31.

Uurimisküsimuste püstitamine

Käesolevas peatükis esitatakse pagulasseisundi määramisel kasutatavate uurimisküsimuste püstitamise peamised põhimõtted. COI otsimine on edukas ja kiire, kui sõnastada küsimused korrektselt.

Küsimuste kategooriad

COI otsimisel püstitavad küsimused võib jagada nelja kategooriasse. Nende näitlikustamiseks on kirjeldatud juhtumit, kus Nigeerias igbo etnilisse rühma kuuluv isik taotleb varjupaika igbode vastase vägivalla tõttu Kaduna osariigis Tandama linnas Põhja-Nigeerias.

NB! Näidisküsimused igbode kohta on mõeldud vaid kategooriate loogika selgitamiseks. COId puudutavate uurimisküsimuste püstitamisel tuleb lähtuda eeskätt allpool esitatud põhimõtetest.

- 1) Tuumküsimused, mis on otseselt seotud sellega, mida taotleja väidab. Nende esitamiseks on vaja täpselt määratleda, millised on juhtumi kesksed asjaolud. Tuumküsimused igbode kohta puudutavad eelkõige nende kohtlemist Nigeerias.

Näide. Kas Kaduna osariigis Tandama linnas on täheldatud moslemi äärmuslaste rünnakuid kristlastest igbode vastu?

- 2) Küsimused, mis selgitavad, kas isikul on ligipääs riiklikule kaitsele.

Näide. Kas on andmeid selle kohta, et igbode vastase vägivalla taga olevaid isikuid on vahistatud ja karistatud?

- 3) Küsimused, mis keskenduvad riigisisese ümberasumise võimalusele. Täpsemalt vt peatükk "Riigisisese ümberasumise võimalus", lk 24.

Näide. Kas Nigeeria lõunaosas on esinenud rünnakuid igbode etnilise rühma liikmete vastu?

- 4) Küsimused, mis on mõeldud isiku tunnistuste usaldusväarsuse tuvastamiseks. Näiteks võib esitada küsimusi kaitse taotleja kodukoha tänavanimede või olulisemate hoonete kohta.

Näited. Kui suur on Tandama linna rahvaarv? Kus asub Tandama linnas politseijaoskond?

Vältige küsimusi, mis on kallutatud, liiga spetsiifilised, üldised või tundlikud.

Kuna esimese ja neljanda kategooria küsimused sõltuvad täielikult juhtumi eripärast, keskendutakse alljärgnevalt teise ja kolmanda kategooria küsimustele. Kõigepealt käsitletakse küsimused, mis keskenduvad riikliku kaitse võimalusele, et selgitada muu hulgas, kas tagakiusajaks on riik või valitsusväline pool ning kas riik saab sellised juhul kaitset osutada. Seejärel analüüsitakse riigisisese ümberasumise võimalust puudutavaid küsimusi.

COId käsitlevate uurimisküsimuste püstitamise põhimõtted

Päritoluriigi seadus teoorias ja tegelikkuses

Päritoluriigi (sh endise asukohariigi) inimõiguste olukorra hindamisel tuleb uurida, kas peamised inimõiguste normid ja seadused on riigisiseste õigusaktidega kehtestatud ja ellu viidud (Kas inimõiguste rikkumise korral on võimalik saada riiklikku õiguskaitset?). Õigussätteid ja nende rakendamist tuleb analüüsida, et mõista, kas riigi seadusi saab kasutada tagakiusamisvahendina. Iga riigi inimõiguste olukorra hindamisel on suure tähtsusega selle põhiseadus ja muud õigusaktid, mis reguleerivad kodakondsust, naiste ja vähemuste õigusi, õiguslikke tagatisi ja õigusmenetlusi, ühingute ja koosolekute pidamise vabadust ning parteide registreerimist ja tegevust.

Siiski ei piisa üksnes sellest, et inimõigustealased seadused on vastu võetud. Kontrollida tuleb ka seda, kas neid rakendatakse mittediskrimineerival ja eesmärgipärasel viisil.

Samuti võib esineda juhtumeid, mille puhul kuritegude toimepanekus süüdistamine võib olla tegelikult tagakiusamine. **Et eristada tagakiusamist tavalises kuriteos süüdistamisest, tuleb UNHCRi soovitusel arvesse võtta ja analüüsida vähemalt mõnda alljärgnevatest teguritest:**

- kas õigusaktid on kooskõlas inimõiguste standarditega või on need olemuselt tagakiusavad (näiteks keelavad inimeste põhjendatud õiguse usuelule);
- ega õigusakte ei rakendata viisil, mis küünib tagakiusamiseni konventsiooni mõttes. Eeskätt tuleks kindlaks teha, et
 - seaduse kohaselt süüdistatavatele inimestele ei keelata konventsioonis nimetatud põhjustel nõuetekohast kohtumenetlust;
 - süüdistamine ei ole diskrimineeriv (näiteks süüdistatakse üksnes teatavate rahvusrühmade esindajaid);
 - karistust ei mõodeta diskrimineerivalt (tavaline karistus on näiteks kuus

kuud vangistust, kuid teatavate poliitiliste vaadetega inimestele mõistetakse üldjuhul üheaastane vangistus);

- seadusekohane karistus ei ulatu tagakiusamiseni (näiteks kaasneb karistusega julm, ebainimlik või alandav kohtlemine).

Uurimisel tuleb keskenduda tegelikule kaitsele – mitte pelgalt teoreetilistele ja õiguslikele sätetele, vaid sellele, kuidas neid sätteid tegelikkuses ellu viiakse. Uuri-ge, mitu korda on tagakiusamise pärast mingi õigusakti kohaselt kohtusse pöördutud.

Näited. Milline on vägistamises süüdimõistetud karistus Põhja-Nigeerias? Kas Nigeeria õigusaktide ja šariaadi vahel on selle karistuse suhtes erinevusi?

Valitsusväline tagakiusamine

UNHCRi käsiraamatu “Pagulasseisundi tuvastamise menetlus ja kriteeriumid” jao- tise B peatüki 2 lõike g punktis 65 leitakse:

“Tavaliselt seostub tagakius riigi ametiasutuste tegevusega. See võib tuleneda ka neist rahvastikuosadest, kes ei austa riigi seadustega kehtestatud norme ././ Kui kohalik elanikkond saadab korda diskrimineerivaid või muid ahistavaid tegusid, siis võib seda pidada tagakiusuks, juhul kui ametivõimud neid teadlikult sallivad või kui nad keelduvad pakkumast või ei suuda pakkuda tulemuslikku kaitset.”

Kui uuritakse valitsusvälist või kolmandate osapoolte poolset tagakiusamist, tuleb pöörata tähelepanu asjaomase päritoluriigi võimurežiimile. Kes teostab võimu ja kus? Missugused eri osaliste vahelised liidud on olemas? Ega teatavaid isikuid ei toeta valitsuse allüksused?

Valitsusvälise tagakiusamise puhul tuleb veel jälgida, kas inimene võib inimõiguste rikkumise puhul loota riiklikule kaitsele. Kas ta võib tunda end tagakiusamise eest kaitstuna, kui ta kolib päritoluriigi teise piirkonda, kus tagakiusaja ei viibi?

Riiklik kaitse

Riikliku kaitse all mõistetakse kaitset, mida riik on kohustatud pakkuma oma kodanikele (ja välismaalastele), kes viibivad selle territooriumil. Riikliku kaitse mittetoi- mimine on tagakiusamise üks põhielemente.

Riikliku kaitse olulisus tõusetub eelkõige siis, kui uuritakse võimalikku valitsusvälist tagakiusamist. Kui isikul oleks võimalik saada tagakiusamise eest kaitset enda pärit- oluriigis, siis ei oleks asukohariigi kaitset tarvis. Siiski tuleb seda võimalust alati väga põhjalikult kaaluda, sest vale otsus võib saada taotlejale saatuslikuks.

Kuigi teatava inimõiguse edendamine on märk sellest, et riik soovib vältida selle õiguse rikkumist, ei tähenda see tingimata, et riigiasutused suudavad seda teha. Kui riigi üldist olukorda arvestades on võimalik põhjendatult eeldada, et riigiasutused suudavad kardetava kahju ära hoida, võib menetleja teha järelduse, et tagakiusukar- tus ei ole piisavalt põhjendatud. Ent kui riigiasutused on väga nõrgad või kui teatavat inimrühma ei ole varem piisavalt kaitstud, on menetlejal õigus otsustada, et tagakiu- samise oht on üsna suur.

Inimesed peavad põhjendatud tagakiusukartust tõestama, kuid nad ei pea ootama, kuni oht muutub tegelikkuseks. Samuti ei pea nad ära kasutama kõiki kohalikke kaitsemeetmeid, enne kui neil tekib õigus rahvusvahelisele kaitsele.

Kui uurite COI otsimisel riikliku kaitse olemasolu, esitage alltoodud küsimusi.

- Kas on olemas hästikorrastatud ja kindel asutus, mis teostab kõnealuse terri- tooriumi ja elanikkonna üle (täielikku) võimu?
- Kas on olemas toimivad haldus- ja kohtustruktuurid?
- Kas üldjoontes on olemas vahendid inimeste kaitseks tõsise kahju eest (nt taris- tu, kohtusüsteemi ja õiguskaitseorganite ametnike koolitamise süsteem, julge- olekujõudude kohalolu, naiste varjupaigad, hoolekandeesutused)?
- Kas on teateid korruptsiooni kohta politseis?
- Kas on teateid organiseeritud kuritegevuse kohta? Kas on teateid organisee- ritud kuritegevuse ja riigiasutuste vahelise kokkumängu kohta? Kui levinud on kuritegevus?
- Kas inimestel on hea juurdepääs õiguskaitse- ja kohtuorganitele?
- Kas on teateid juhtumitest, kus riigiasutused sekkusid, et hoida ära tõsine kahju? Kas esineb juhtumeid, kus riigiasutused jätsid sekkumata?
- Kas riigiasutused kaitsevad vaid valitud inimrühmi?
- Kuidas põhjendavad allikad riigiasutuste tahtmatust mõne inimese või inim- rühma nimel sekkuda?
- Kas on olemas eksperdi hinnanguid riigiasutuste suutlikkuse või tahte kohta inimõiguste rikkumisi või muud tõsist kahju ära hoida?

Sooline tagakiusamine

Tavaarvamuse kohaselt on põgenik meessoost isik, keda kiusatakse taga tema poliitilise riigivastase tegevuse pärast. Ent mõistagi võidakse samal põhjusel taga kiusata ka naise, ehkki nende poliitiline tegevus väljendub sageli teistsugusel kujul. Sõjalises konfliktis võivad naised osaleda vabatahtlike või sunniviisiliste relvastatud võitlejatena, ent neid võidakse kasutada ka seksiorjadena. Samuti võidakse neid sundida abielluma valitsuse või ülestõusnute vägede liikmetega. Naisi kiusatakse taga ka neile külgepoogitavate poliitiliste seisukohtade pärast: nende inimõigusi võidakse rikkuda pelgalt seetõttu, et nad on võimude poolt ohtlikeks või ebasoovitavaks peetavate isikute abikaasad, emad või tütreid. Lisaks võivad naised sattuda ainult või suuremalt jaolt sooga seotud tagakiusamise ohvriks, milleks on näiteks vägistamine ja seksuaalne vägivald, aukuriteod, sunniviisiline steriliseerimine, inimkaubandus, suguelundite kõndistamine ja koduvägivald, mille vastu naised ei saa riiklikku kaitset.

Naisi, kes ei tunnista neile peale surutud moraali- või ühiskondlikke norme, võivad taga kiusata riik, oma perekond ja/või kogukonna liikmed. Naised on haavatavad – sageli saavad ohvrid noortest, eakatest, puudega naistest, üksikemadest, leskedest või naistest, kellel lasub teiste hooldamise kohustus või keda on vägistatud.

Naiste juhtumeid uurides tuleb tõenäoliselt läbi töötada suurem hulk allikaid, kui on asjakohane muude taotluste korral, ning pöörduda organisatsioonide poole, kes on spetsialiseerunud sellistele soospetsiifilistele probleemidele nagu naiste suguelundite kõndistamine, aukuriteod ja koduvägivald.

Kuigi Genfi pagulasseisundi konventsioonis ei ole sugu konkreetselt tagakiusamise põhjusena mainitud, võib see olla mõnda sotsiaalsesse rühma kuulumise aluseks. Sotsiaalsesse rühma kuuluvad inimesed, keda ühendab mingi muu ühine omadus kui nende oht osutada tagakiusatavaks või keda ühiskond tajub ühtse rühmana (nt naised, kes keelduvad järgimast traditsioonilisi norme; seksuaalvähemused).

Naissoost taotlejate olukorraga tutvumiseks kaaluge järgnevaid aspekte:

- naiste positsioon seaduse ees, sealhulgas nende seisund kohtus, õigus esitada hagiid ja tõendeid, lahutust ja hooldusõigust käsitlevad seadused, õigus omada vara, rasestumist ja järglaste soetamist käsitlevad seadused, reisimisvabadus;
- naiste poliitilised õigused, sealhulgas valimisõigus, õigus olla valitud ja õigus kuuluda parteisse;
- naiste sotsiaalsed ja majanduslikud õigused, sealhulgas õigus abielluda enda valitud inimesega, õigus mitte abielluda, õigus määrata ise oma seksuaalsus, õigus haridusele, karjäärile ja tööle või tasustatud tegevusele, üksikute naiste, leskede ja lahutatud naiste seisund ning rõivastumisvabadus;

- tagajärjed naiste jaoks, kes keelduvad oma käitumisega allumast kehtivatele sotsiaalsetele, usu- või kultuurinormidele või seavad need kahtluse alla, naistevastase vägivalla juhtumid ja nende vormid (muu hulgas peresisene vägivald, seksuaalne ärakasutamine, aukuriteod, pruudipõletamine);
- naistele kättesaadava kaitse tõhusus ning vägivalla põlistajate suhtes rakendatavad sanktsioonid ja karistused;
- tagajärjed, mis võivad tabada naist koju tagasisaatmisel. Naist võib koju naasmisel ähvardada suurem oht kui meest – näiteks võimude ja ühiskonna suhtumise tõttu üksinda reisivatesse naistesse;
- vanus on oluline sel juhul, kui uurimise all on iga, mil tavaliselt tehakse teata-vaid rituaale (nt naise suguelundite kõndistamine), või vanusevahemik, millesse kuuluvaid naisi ähvardab inimkaubandus;
- et eri rahvus- ja keelerühmad, klannid ning usulahud võivad kasutada eri rituaale ja protseduure, mille kultuurilised tagamaad võivad olla erinevad, tuleb uurimisel keskenduda konkreetse naise rahvuslikule, keelelisele, klannilisele ja usulisele taustale, kui selline teave on vähegi kättesaadav;
- elupiirkond, sest kultuuritavad võivad olla eri piirkondades ja kogukondades erinevad;
- tehke kindlaks, missugune sotsiaalne tugi on naisele kättesaadav ja kas tal on meessoost lähisugulasi. Lai perekondlik võrgustik on eriti tähtis riikides, kus puudub riigi pakutav sotsiaalne turvalisus.
- kui naisel on hoolitsust vajavaid lapsi või ülalpeetavaid, võib see suurendada tema haavatavust ning tekitada raskusi lõimumisel ja reisimisel. Kui naisel ei ole perekonda ega sotsiaalset võrgustikku, kes aitaks lapsi hoida, võib tal olla raskem tööd leida;
- teave elukutse ja hariduse kohta aitab mõista, kas inimene suudab endale jätkusuutlikult elatist teenida. Uurida tuleb, kas ta on varem töötanud, kas tal on mingeid oskusi või elukutse. Kas ta suudaks leida endale töö ja ennast rahaliselt ülal pidada?

Päritoluriigis ei pruugi naisel olla juurdepääsu alternatiivsetele tugiteenustele. Kui naine on põgenenud ja taotlenud asüüli, võidakse temasse suhtuda kui perekonda ja kogukonda häbistanusse ning teda võivad ähvardada auga seotud kuriteod.

Näide. Milline on avalikkuse suhtumine vägistamise ohvriks langenud naistesse Põhja-Nigeerias?

Riigisisese ümberasumise võimalus

Rahvusvahelise kaitse taotleja tagakiusukartuse põhjendatuse hindamisel kaalutakse muu hulgas, kas taotleja võib loota kaitsele mõnes teises oma päritoluriigi osas (ingl internal flight or relocation alternative). Seda võimalust saab arvesse võtta siis, kui inimõigusi rikuvad riigivälised osapooled ja tõhus kaitse ei pruugi olla võimalik ühes riigi osas (sest see on väidetava tagakiusamise eest vastutavate mässuliste jõudude kontrolli all), kuid on seda riigi mõnes teises paigas. Harvadel juhtudel võib riigisisene ümberasumine olla õigustatud ka riigiesindajate poolse väidetava tagakiusamise puhul, kui mingi osa riigist on väidetava tagakiusaja mõjuvõimu eest tõhusalt ja lähitulevikus prognoositavalt kaitstud (nt rahvusvahelise halduse all).

UNHCR soovib riigisisese ümberasumise võimaluse rakendamise suunises (2003) tugineda asjakohasuse ja mõistlikkuse analüüsile.

1. Asjakohasuse analüüs

- 1) Kas ümberasumise sihtpiirkond on inimesele tegelikult, turvaliselt ja õigulikult ligipääsetav? Kui mõni neist tingimustest ei ole täidetud, ei ole elukoha vahetamine riigi sees otstarbekas.
- 2) Kas tagakiusajaks on riik? Kuna riigi esindajad tegutsevad tavaliselt kogu riigi piires, eeldatakse põhimõtteliselt, et riigisisese ümberasumise võimalus ei ole sobiv.
- 3) Kas tagakiusajaks on valitsusväline osapool? Kõigepealt on vaja teada tagakiusaja ajendit. Kui on oht, et taotleja tagakiusamine jätkub ka väljapakutud ümberasumise sihtpiirkonnas, ei saa seda võimalust kaalumisele võtta. Järelduse tegemiseks analüüsitakse, kas on tõenäoline, et tagakiusaja järgneb taotlejale sellesse piirkonda ning kas seal saab riiklikku kaitset kardetava kahju tekitamise eest.
- 4) Kas taotleja satuks pärast ümberasumist tagakiusamise või muu tõsise kahju kannatamise ohtu? See hõlmab nii algset kui ka mis tahes uuel kujul tagakiusamist ja muud tõsist kahju ümberasumise sihtpiirkonnas.

2. Mõistlikkuse analüüs

- 1) Lisaks sellele, et riigisisese ümberasumise võimaluse kasutamine peab tegema lõpu tagakiusukartusele, peab taotleja ümberasumine sellesse piirkonda olema kõiki asjaolusid arvesse võttes mõistlik.
- 2) Mõistlikkuse analüüsimisel tuleb nii subjektiivselt kui ka objektiivselt silmas pidada konkreetset taotlejat ja väljapakutud riigisisese ümberasumise sihtkoha tingimusi.

- 3) Kas taotleja saab elada asjaomases riigis suhteliselt normaalset elu, ilma et ta peaks seisma silmitsi põhjendamatute raskustega? Sellele küsimusele vastuse otsimisel tuleb hinnata taotleja isiklike asjaolusid, varasema tagakiusamise esinemist, ohutust ja turvalisust, inimõiguste austamist ja majandusliku ellujäämise võimalikkust.

Mõistlikkuse analüüsil võtke arvesse:

- töödeid taotleja isiklike andmete kohta: vanus, sugu, tervislik seisund, puue, perekonnaseis ja lähisugulased, sotsiaalne ja muu haavatavus, rahvuslik, kultuuriline ja usuline kuuluvus, poliitilised ja sotsiaalsed sidemed ning vaadete sarnasus ümbritseva kogukonna omadega, keeleoskus, hariduslik, kutsealane ja tööine taust ning võimalused, varasem tagakiusamine ja selle psühholoogilised tagajärjed;
- taotleja ohutust ja turvalisust;
- inimõigusi;
- taotleja majanduslikku olukorda:
 - hinnang töö, eluaseme ja hariduse kohta,
 - perekondlikud sidemed,
 - kohalik sotsiaalabi või rahvusvaheline humanitaarabi (NB! Rahvusvaheliste vabaühenduste kohalolu ei peeta piisavaks.);
- sisepagulaste olemasolu:
 - sisepagulaste elustandard ja -kvaliteet,
 - erinevus sisepagulaste ja vangistuses viibinud inimeste vahel, kes naasevad sisepagulusse.

Riigisisese ümberasumise võimalus naiste puhul

Kui kaalute riigisisest ümberasumise võimalust naiste puhul tuleb arvestada, et patriarhaalses riigis, kus naised sõltuvad oma meessoost sugulastest, paistab aga üksik, muud keelt või murret rääkiv ja teisest rahvusest naine paratamatult silma ning uues kohas võib ümbritsevatel inimestel tekkida küsimus, miks tal ei ole perekonda ega tuge. Üksikud naised ei pruugi olla suutelised ilma saatjata reisima. Üksiolek võib muuta haavatavaks, mistõttu naine ei ole suuteline lõimuma ja teda võib ähvardada ekspluateerimisoht. Mõnes piirkonnas sõltub maa, ressursside ja kaitse saamine ka klanni, etnilise või usurühma liikmeks olekust.

NB! Riigisisese ümberasumise võimaluse kaalumise eeldab ülimalt head COI otsimise oskust. Asjakohasuse ja mõistlikkuse analüüs peab tuginema väga põhjalikule arusaamale ümberasumispiirkonna olukorrast ja inimese võimalustest seal oma eluga toime tulla.

Valesti tehtud otsus võib saada inimese jaoks saatuslikuks!

Näide. Millised on ilma perekonnasidemeteta üksikute naiste võimalused teenida elatist Lõuna-Nigeerias?

Sobivate otsingusõnade leidmine

COI kogumisel tuleb **kasutada sobivaid otsingusõnu**. Tehke endale selgeks inimõiguste aruannetes ja kvaliteetajakirjanduses kasutatav terminoloogia, stiil ja sageli kasutatavad väljendid. Et enamik usaldusväärseid ja põhjalikke allikaid on inglise keeles, siis on mõistlik ja oluline, et teavet otsitakse ka ingliskeelsete otsingusõnadega.

Kui kaalute, millist otsingusõna sisestada, mõelge, mis liiki allikad tavaliselt teid huvitavaid probleeme kajastavad. Otsingusõnade leidmiseks lugege esmapäringu tulemusena leitud artikleid. Kui eeldate, et teie probleemi võivad käsitleda väga rohked allikad, peaksite ehk alustama mõnest kitsamast terminist, nt “tagakiusamine” (ingl *persecution*), ning laiendama seejärel päringut. Võimalikud otsingusõnad võivad sealjuures olla “ahistamine” (*harassment*), “peksmine” (*beating*), “väljapressimine” (*blackmailing*), “väärkohtlemine” (*misconduct, abuse*), “rüüstamine” (*looting*), “väljasaatmine” (*expatriation*).

Pidage meeles, et **paljud otsimootorid teevad kogu teksti otsingut**: teie päring on edukas ainult juhul, kui kasutate otsingusõnu, mida on teie probleemi käsitlevates dokumentides kasutatud. Kui otsimootor toetab eraldajat “OR” (või), sisestage sarnased otsingusõnad, eraldades need sõnaga “OR”.

Kirjutage üles otsingusõnad, mida olete juba kasutanud, samuti andmebaasid, mille olete juba läbi töötanud.

Olge loominguline: teadvustage endale, kas teie otsingusõnad tähistavad väga kitsaid või väga üldisi mõisteid. Näiteks “peksmine” (*beating*) on märksa konkreetsem kui “väärkohtlemine” (*misconduct*). Kui otsite teavet piinamise kohta, siis sisestagegi “piinamine” (ingl *torture*), mitte “inimõigused” (ingl *human rights*). “Politsei vahistas” (*arrested by the police*) on konkreetsem kui “kinnipidamine” (*arrested*).

Kui allikaid ei ole koostanud spetsialistid, siis ei pruugi nad sisaldada tingimata õigeid termineid.

Vaadelge probleemi erinevatest vaatenurkadest: kui te näiteks pole kindel, kas on olemas teateid mingi demonstratsiooni kohta, valige lähedased sõnad või otsige teavet väidetava demonstratsiooni toimumiskoha kohta. Lugege ka teemast veidi kaugemale jäävaid artikleid, isegi kui need ei tundu esmapilgul huvipakkuvad.

Ärge unustage võimalikke ortograafilisi erinevusi! Tihti peale esitatakse päringutes vaid sõna foneetiline kirjaviis. Paljud sõnad, eriti pärisnimed, transkribeeritakse aga inglise, saksa ja prantsuse keelde teistsuguse kirjapildiga. Tehke endale selgeks suuremate keelte ortograafiareeglid ja võrrelge sõnade kirjaviisi sellega, kuidas need võiksid kõlada. Keskenduge neile pärisnime osadele, mis on teie teada õigesti kirjutatud.

Lugege läbi päringuteemasid käsitlevad artiklid ja võrrelge pärisnimesid: kui otsite teavet mingi partei kohta, sirvige läbi selle riigi parteide kataloogid ning kontrollige, kas mõni seal loetletud parteidest võiks olla see, mida te otsite. Seejärel uurige tulemusi, mis tunduvad olevat kõige lähedasemad, kuni olete võrdlemise ja välistamise teel kindlaks teinud, missugune on õige partei.

Peamised allikad

On hulk allikaid, mida peetakse COI uurimisel standardiks, sest need vastavad teatavatele metodoloogilistele nõuetele. Kuigi mõnes allikas on teemadering väike, käsitleb enamik neist COI uurimisel asjakohaseid inimõiguste küsimusi ning pakub olulist ja ajakohast taustteavet riikide olukorra kohta.

Piiratud aja puhul võib COI otsingut alustades kasutada ka Google'i otsimootorit, et leida esmane teave, mis aitab juhtumit käsitleda. Seejärel tuleb aga uurida usaldusväärsemaid COI portaale nagu Ecol.net ja Refworld. Ka Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (European Asylum Support Office, EASO) avaldab aruandeid, millest on COI otsimisel kasu. Oma otsuses tasub tugineda allpool nimetatud usaldusväärsetele allikatele. Võimaluse korral tuleks kasutada rahvusvaheliste organisatsioonide aruandeid ja meediaväljaandeid. Kindlasti ei tohi otsuse põhendamiseks kasutada Vikipeediat.

Enim kasutatud allikad

Päritoluriigi teabe portaalid	
Ecol.net	http://www.ecoi.net
Refworld	http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain
Reliefweb	http://reliefweb.int
Riikide aruandeid sisaldavad allikad	
UK Border Agency, COI Service (Ühendkuningriigi Riigipiiride Ameti päritoluriigi informatsiooni teenistus)	http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110218135832/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/country_reports.html#countries
Inimõigusorganisatsiooni Human Rights Watch väljaanded	http://www.hrw.org/en/publications
USA välisministeeriumi aruanded	http://www.state.gov/j/drl/rls/index.htm
Amnesty International	http://www.amnesty.org/en/human-rights/human-rights-by-country
ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNCHR) seisukohavõtted	http://www.unhcr.org/refworld/publisher,UNHCR,COUNTRYPOS,,,0.html
International Federation for Human Rights, FIDH (Rahvusvaheline Inimõiguste Föderatsioon)	http://www.fidh.org
Freedom House	http://www.freedomhouse.org

Ühendus Piirideta Reporterid (Reporters without Borders)	http://www.rsf.org
International Crisis Groupi (Rahvusvahelise kriisirühma) aruanded	http://www.crisisgroup.org/en.aspx
Organisation Mondiale Contre la Torture, OMCT (Ülemaailmne Piinamisvastane Organisatsioon)	http://www.omct.org
Immigration and Refugee Board of Canada, IRB (Kanada immigratsiooni- ja pagulaskomisjon)	http://www.irb-cisr.gc.ca/eng/pages/index.aspx
Meediaallikad	
BBC News	http://www.bbc.co.uk/news
CNN International	http://edition.cnn.com/WORLD
Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (European Asylum Support Office, EASO)	http://www.unhcr.org/refworld/publisher/EASO.html
Uudisteagentuurid	
Reuters	http://www.reuters.com
Agence France-Presse (AFP)	http://www.afp.com
Eriuudiste allikad	
Integrated Regional Information Networks, IRIN (Integreeritud piirkondlikud infovõrgustikud)	http://www.irinnews.org
Allikad, mis koguvad uudiseid	
Yahoo News	http://news.yahoo.com
Google News	http://news.google.com/nwshp?ned=uk
All Africa	http://allafrica.com
AlertNet	http://www.trust.org/alertnet
Newspaper.com	http://www.newspapers.com
Online newspapers.com	http://www.onlinenewspapers.com

Olenemata sellest, mida te otsite ja milliseid allikaid kasutate, peate alati fakte kontrollima ning arvamusi ja hinnanguid võrdlema.

Uurimistulemuste ja allikate esitamine otsuses

Kui COI uurimine on lõpule viidud, tuleb uurimistulemused esitada kirjalikult **otsuse põhjendavas osas**.

- Võrrelge taotleja ütlusi ja COI otsingu tulemusi eelkõige juhul, kui tegemist on vastuoludega nende kahe vahel.
- Otsuses esitage oma hinnang või analüüs, kus on kõik vajalikud joonealused viited.
- Veenduge, et te ei muuda allika algtekstile viidates teksti tähendust ega rebi erinevaid aspekte kontekstist välja.
- Uurimistulemused peavad olema selged ja objektiivsed. See tähendab, et kõik faktid tuleb esitada neutraalselt, erapooletult, tasakaalustatud ja kontrollitud teabele tuginedes ning õiges kontekstis. Keelekasutus ei tohi olla arvustav.
- Ärge esitage isiklikku arvamust. Las allikas räägib ise enda eest.
- Arvestage kõiki läbitöötatud allikaid, ükskõik kas need räägivad kliendi kasuks või mitte.
- Esitage ainult kasulik ja asjakohane teave (mis vastab küsimusele nii täpselt kui võimalik).
- Segaduse vältimiseks tuleb inimeste ja organisatsioonide nimed esitada originaalkeeles ja/või transkribeeritud kujul. Vähetuntud ja ilma ametliku tõlketa organisatsioonide nimede ja nimetuste järele võib sulgudes lisada selle originaalkeelse kuju ja lühendi.

Otsuses tuleb selgelt märkida, kui

- esitatud teave peegeldab arvamust või hinnangut;

Näited

- 1) *Human Rights Watch jõudis oma 2005. aasta aruandes järeldusele, et ...*
- 2) *ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet pidas olukorda oma ... aruandes ... murettekitavaks.*

- suutsite leida ainult ühe allika. Selgitage kindlasti konteksti;
- esitate kahtlasest allikast pärineva teabe. Andke allika kohta hinnang ja selgitage, miks ei saa seda usaldusväärseks pidada. Kui see kahtlane allikas on ainuke, mis õnnestus leida, kuid leitud teave tundub oluline või eriti asjakohane, võib selle siiski aruandes esitada;
- erinevad allikad esitavad lahknevat teavet;

Näited

- 1) BBC Newsi artikli "xxx" järgi vahistati kümme inimest, ehkki Moskovskije Novosti artiklis "xxx" räägitakse kahest inimesest ...
 - 2) Uudisteagentuuri X andmetel toimus 1. jaanuaril 2007 demonstratsioon, mille käigus võeti mõned inimesed kinni. Amnesty International seda sündmust ei nimeta, ehkki ta kajastab tavaliselt selliseid teemasid, samuti ei maini seda ükski teine asjakohane allikas. Uudisteagentuur X on üldiselt tuntud oma põhjaliku teabe poolest, sest ta kasutab kohalikke reportereid.
- sündmuse kohta ei leitud üldse mingit teavet. Lisage, et teabe mitteleidmine ei tähenda ilmtingimata, et sündmust ei toimunud. Asetage see selgitus konteksti. Vajaduse korral nimetage, et COI uurimine toimus piiratud ajalistes tingimustes. Samuti märkige, millised (peamised) allikad läbi töötati.

Teabe ja allikate kasutamisel ja esitamisel on soovitatav olla nii läbipaistev kui võimalik.

Kui taotleja jaoks on määratletud turvaline kolmas riik või turvaline päritoluriik, tuleb otsuses selgelt märkida riik, mida loetakse taotleja suhtes turvaliseks ja kuhu ta tagasi saadetakse. Samuti tuleb otsusesse lisada allikaviidetega kaalutlused, mille põhjal on antud turvalise päritoluriigi määratlus. Kuna PPA määratleb turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi (VRKSi § 9), tuleb kontrollitavate andmete põhjal tõestada, et taotleja tagasisaatmise korral ei rakendu ükski VRKSi §s 8 ega §s 19 sätestatud asjaolu, ning et varjupaigataotlejal on VRKSi § 9 kohaselt mõistlik sellesse riiki elama asuda.

Teabe tuvastatavus tagantjärele

Tähtis on esitada teave täpselt samamoodi, nagu see oli kirjas kasutatud allikas. Teabe sisu ja tähendust ei tohi tõlkimise või parafraseerimise käigus moonutada. Nime- taga selgelt, milline osa teabest millisest allikast pärineb.

Kui mingi osa teabest leiti kaudsest allikast, mis viitas esmasele allikale, aga see ei ole enam kättesaadav (näiteks veebisaiti ei ole enam olemas või artiklit on tsenseeritud), tuleb märkida, milline oli esmane ja milline kaudne allikas.

Näide.

Päevalehes L'Osservatore Romano tsiteeritakse veebisaidil Voice of the Martyrs avaldatud artiklit / viidatakse veebisaidil Voice of the Martyrs avaldatud artiklile, kus esitatakse näide kristlaste tagakiusamise kohta Liibüas. PPA leidis selle teabe ainult L'Osservatore Romanost, sest Voice of the Martyrsi veebisait ei ole enam kättesaadav. Seepärast tuleb L'Osservatore Romanot pidada kaudseks allikaks, mille kaudu tsiteeritakse esmast allikat / viidatakse esmasele allikale, milleks oli Voice of the Martyrs:

L'Osservatore Romano, *Christians in Libya*, 09.02.2007 – www.kjhfcjhnfcjkn (põhineb veebileheküljel Voice of Martyrs, viimati vaadatud 20.02.2007).

Allikate esitus

Viited

Miinimumnõudena peab iga teabeühik olema varustatud viitega ühele, soovitatavalt esmasele allikale. Kõikidele allikatele tuleb viidata ühtemoodi vastavalt standardile. Viites peab olema vähemalt autori perekonnanimi, initsiaalid (või väljaande nimetus), pealkiri ja ilmumise kuupäev. Soovitatav on kasutada joonealust viitamist. Ka internetiallikate kohta tuleb esitada terviklikud viited, sealhulgas link koos kuupäevaga, mil leheküljega tutvuti.

Näited

G. Abdul-Ahad (2008). *Life in Helmand, where rich rewards are reaped by poppy farmers, police and the Taliban.* – *The Guardian*, 22.12, 4. lõigu 5. lause, internet: <http://www.guardian.co.uk/world/2008/dec/22/drugs-trade-government-corruption-afghanistan>, viimati vaadatud 21.11.2010.

UNHCR (1994). *Refugee Children – Guidelines on Protection and Care*, Geneva, 3. peatükk, lk 30, 4. lõik, internet: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/3ae6b3470.pdf>, viimati vaadatud 21.11.2010.

Lisateave

- **Common EU Guidelines for Processing Country of Origin Information (COI)** (2008), European Union, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48493f7f2.html>.
- **Country of Origin Information: Towards Enhanced International Cooperation** (2004), UNHCR, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/403b2522a.html>.
- **EASO Country of Origin Information Report. Afghanistan. Taliban Strategies – Recruitment** (2012), <http://www.unhcr.org/refworld/publisher,EASO,,,4ffc30a82,0.html>.
- **EASO Country of Origin Information report methodology** (2012), <http://www.unhcr.org/refworld/publisher,EASO,,,4ffc33d32,0.html>.
- **Guide to Country Research for Refugee Status Determination (Update)** (2002), Elisa Mason, <http://www.llrx.com/features/rsd2.htm>.
- **Judicial Criteria for Assessing Country of Origin Information (COI): A Checklist** (2006), International Association of Refugee Law Judges (IARLJ), <http://www.iarlj.org/conferences/mexico/images/stories/forms/WPPapers/Hugo%20StoreyCountryofOriginInformationAndCountryGuidanceWP.pdf>.
- **NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/83/EÜ 29. aprill 2004, miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu koht**, ELT L 304/12, 30.09.2004, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:07:32004L0083:ET:PDF>.
- **Pagulasseisundi tuvastamise menetlus ja kriteeriumid** (2007), UNHCR, lk 18, <http://www.politsei.ee/dotAsset/25136.pdf>.
- **Pagulasseisundi konventsioon** (1951), RT II 1997, 6, 26, <https://www.riigiteataja.ee/akt/78623>.
- **Researching Country of Origin Information: A Training Manual** (2006), ACCORD / COI Network & Training, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ecf86c32.html>.
- **The Refugee Roulette: The Role of Country Information in Refugee Status Determination** (2010), UK Immigration and Asylum Services, Immigration Advisory Service, Research, Policy & Information Unit, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b62a6182.html>.
- **The use of country of origin information in deciding asylum applications: A thematic inspection** (2011), Independent Chief Inspector of the UK Border Agency, <http://icinspector.independent.gov.uk/wp-content/uploads/2011/02/Use-of-country-of-origin-information-in-deciding-asylum-applications.pdf>.
- **Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus**, RT I, 09.12.2010, 4, <https://www.riigiteataja.ee/akt/109122010004>.
- **31. jaanuari 1967. a. pagulasseisundi protokoll**, RT II 1997, 6, 26, <https://www.riigiteataja.ee/akt/78621>.

Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon

Ahtri 12

10151 Tallinn, Eesti

tel: 611 6088

faks: 611 6089

e-post: iomtallinn@iom.int

www.iom.ee